

Vejledning om velfærdskontrol i besætninger med får og geder

Revideret marts 2024

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Kolofon

Vejledning om velfærdskontrol i besætninger med får og geder Revideret 2024

Denne vejledning er udarbejdet af Fødevarestyrelsen og revideret i 2024

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup
Tlf.: +45 7227 6900
Websted: <http://www.fvst.dk>

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Formål	2
3. Almindelige bestemmelser	2
3.1 Forberedelse af kontrolbesøget	2
3.2 Kontrolbesøget	2
3.3 Overtrædelsers karakter (alvorsgrad)	3
4. Retsgrundlag	4
5. Tolkning af love og bekendtgørelser samt bemærkninger hertil	4
5.1 Opstaldning	4
5.1.1 Materialer til opførelse af rum, hvor dyr holdes	4
5.1.2 Adoptionsbokse	5
5.1.3 Fodring og vanding	5
5.2 Håndtering og pasning af dyr	6
5.2.1 Syge og tilskadekomne dyr	6
5.2.2 Udegående dyr	7
5.3 Operative indgreb	8
5.3.1 Afhorning	8
5.3.2 Kastration	8
5.3.3 Halekupering	8
5.4 Aflivning	8
5.5 Optegnelser	8
5.5.1 Medicinoptegnelser	9
5.5.2 Optegnelser over døde dyr	10
5.6 Årligt dyrlægetilsyn i erhvervsmæssige dyrehold	10
5.6.1 Dokumentation	11
Bilag 1	12
Vurdering af DyreBaserede VelfærdsIndikatorer (DBVI)	12

1. Indledning

Denne vejledning er skrevet til de tilsynsførende (dyrlæger og teknikere) fra Fødevarestyrelsen, der skal udføre kontrol med velfærd i besætninger med får og geder.

Hvis kontrollen udføres af en af Fødevarestyrelsens ansatte, som ikke er dyrlæge, og denne konstaterer overtrædelser af veterinærfaglig karakter, der vurderes at nødvendiggøre påbud, forbud eller politianmeldelse, skal en dyrlæge konsulteres. Det beror på en konkret vurdering om konsultationen med dyrlægen kan ske telefonisk evt. suppleret med billed- eller videodokumentation eller om dyrlægen skal møde fysisk op på stedet.

Hvis den tilsynsførende konstaterer overtrædelse af reglerne, skal der altid foretages en konkret vurdering af omstændighederne i sagen med henblik på at afklare, hvordan der skal reageres/sanktioneres i den enkelte sag. Der henvises til de generelle retningslinjer for sanktionering, herunder princippet for anvendelse af eskalerende myndighedsudøvelse i Kontrolvejledningen.

2. Formål

Formålet med kontrollen er at kontrollere velfærd i fåre- og gedebesætninger, herunder at sikre at dyrene passes, tilses, huses, fodres og vandes velfærdsmæssigt forsvarligt, og at retsgrundlaget på området overholdes.

3. Almindelige bestemmelser

Vejledningen er en beskrivelse af, hvordan kontrollen med velfærd i fåre- og gedebesætninger skal gennemføres, men indeholder ikke en udtømmende beskrivelse af reglerne på området.

Ved tilrettelæggelsen af kontrol i en besætning skal den tilsynsførende være opmærksom på, om besætningen er udtaget til anden kontrol hos Fødevarestyrelsen. Hvis dette er tilfældet, skal der så vidt muligt gennemføres kontrol af alle regelsæt eller ordninger ved samme kontrolbesøg.

3.1 Forberedelse af kontrolbesøget

Besøget forberedes med opslag i relevante databaser for information om besætningens status og information om tidligere besøg og/eller sanktioner fra besøg, samlestalde eller slagterier. Her kan med fordel benyttes [tilsynsforberedelsen](#) vedr. antal dyr og deres sundhedsstatus samt eventuelle tidligere sanktioner.

3.2 Kontrolbesøget

Kontrolbesøg skal som udgangspunkt foretages uanmeldt. Mange fåre- og gedebesætninger er mindre hobbyhold, hvor ejeren muligvis ikke kan træffes hjemme i dagtimerne. Hvis det er en betingelse for at gennemføre kontrollen, at den besætningsansvarlige eller dennes repræsentant er til stede under kontrollen, og at der er mulighed for at undersøge en del af dyrene f.eks. med henblik på huldvurdering, kan kontrolbesøget anmeldes telefonisk. Kontrollen skal i så fald gennemføres indenfor 48 timer efter, at den er anmeldt. Det samme gælder, hvis der aflægges mere end to forgæves besøg. Hvis der er en myndig person tilstede, kan kontrolbesøget eventuelt gennemføres, også selv om den besætningsansvarlige ikke selv er tilstede. Mere

principielle spørgsmål kan så stilles senere, eventuelt pr. telefon. Det vigtigste er, at kontrolbesøget bliver gennemgået på besøgsdagen, når en myndig person træffes på stedet. .

Alle staldafsnit besigtiges, men ikke i alle tilfælde ved kontrol af samtlige dyr. Der skal foretages en helhedsvurdering af besætningen, dvs. at rent praktisk går man gennem besætningen og udvælger stikprøvevis f.eks. de stier/bokse/ folde mv., man vil kigge nærmere på. Er der forhold, der bør ses nærmere på, kan man udvide kontrollen til alle dyr.

Udegående dyr skal også kontrolleres. Hvis der er flere flokke langt væk i en i øvrigt veldreven og uproblematisk besætning, er det ikke obligatorisk at se samtlige flokke. Staldforholdene skal inspiceres, også selvom dyrene evt. er ude.

Det er ikke nødvendigt at se alle dyr stående eller i bevægelse, men hvis dyr er mærket op eller isoleret grundet sygdom, skal disse dyr tilses nøjere, f.eks. ved at kontrollanten eller ejeren går ind til dyret og prøver at få det op at stå. Dette gælder også, hvis dyret udviser afvigende adfærd.

Besætningen gennemgås med tjeklisten som grundlag. Det er vigtigt, at alle konstaterede forhold dokumenteres, og at det af bemærkninger på kontrolrapporten nøje fremgår, hvad der er observeret og hvilke staldafsnit etc. der er gennemgået under besøget. Ved brug af tjeklistens forside kan man danne sig et overblik over forholdene i besætningen, og kun i tilfælde, hvor der ses tegn på overtrædelser, går man i detaljen med de enkelte tjeklistepunkter.

Det er hensigtsmæssigt at danne sig et overblik over forholdene i besætningen, inden eventuelle fejl og mangler påpeges, for at opretholde en god dialog. Med hensyn til sanktionering henvises til Kontrolvejledningen. Optegnelser over døde dyr og medicinsk behandling kontrolleres typisk ved besøgets afslutning. Endvidere skal korrekt aflivning om muligt (og hvis det er relevant) kontrolleres i forbindelse med afslutning af besøget.

3.3 Overtrædelsers karakter (alvorsgrad)

I vurderingen af alvoren af overtrædelser af dyreværnslovens bestemmelser sondres der jf. §§ 58 i dyrevelfærdsloven, jf. § 2, imellem følgende:

- 1) Væsentlig ulempe,
- 2) Uforsvarlig behandling,
- 3) Grovere uforsvarlig behandling
- 4) Mishandling,

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at der ved sondringen mellem ovenstående fire grupper skal lægges følgende til grund:

- **Væsentlig ulempe** er forhold, der ikke kan betegnes som uforsvarlige, men som er til ulempe for dyrenes velfærd. Eksempelvis skal udstyr til fodring og vanding være anbragt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand. Hvis fodertruget er anbragt sådan, at der nemt kan ske forurening med jord eller gødning, vil der normalt være tale om, at forholdet vurderes som væsentlig ulempe.

- **Uforsvarlig behandling** af dyr. Som eksempel kan nævnes forvoksede klove, hvor klovbeklæring er nødvendig for at undgå, at klovene bliver så lange eller skæve, at dyret lider.
- **Grovere uforsvarlig behandling** af dyr. Som eksempel kan nævnes afhorning uden bedøvelse eller dyr med en smertevoldende kronisk lidelse, der ikke er tilset af en dyrlæge eller aflivet i tide.
- **Mishandling** er endnu alvorligere end ”grovere uforsvarlig behandling”. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor dyr er døde af sult og tørst pga. manglende pasning.

4. Retsgrundlag

- Lovbekendtgørelse nr. 133 af 25. februar 2020 af dyrevelfærdsloven
- Bekendtgørelse nr. 817 af 15. juni 2023 om aflivning, herunder slagtning, af dyr
- Rådets Forordning nr. 1099 af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet
- Bekendtgørelse nr. 816 af 15. juni 2023 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af visse landbrugsdyr
- Bekendtgørelse nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyr
- Bekendtgørelse nr. 645 af 31. maj 2023 om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr m.v.

Reglerne kan findes på FVST's hjemmeside www.fvst.dk samt på www.retsinfo.dk

Der henvises tillige til: [Fødevarestyrelsens generelle kontrolvejledning](#) (herefter benævnt Kontrolvejledningen).

5. Tolkning af love og bekendtgørelser samt bemærkninger hertil

I det følgende gennemgås udvalgte emneområder, der erfaringsmæssigt giver anledning til tolkningsmæssige overvejelser. De beskrevne forhold i besætninger med får og geder og vurderingen heraf er ikke en udtømmende beskrivelse af forhold i fåre- og gedebesætninger, men eksempler på forhold og vurderinger. Vurderingen af konstaterede forhold beror på en konkret faglig vurdering i hvert enkelt tilfælde.

5.1 Opstaldning

5.1.1 Materialer til opførelse af rum, hvor dyr holdes

De materialer, der anvendes til opførelse af rum, hvor dyr holdes, navnlig til konstruktion af bokse og udstyr som dyrene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for dyrene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt, jf. § 7 i bekendtgørelsen om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af visse landbrugsdyr. Her tænkes der også på indhegninger til udegående dyr. Det er ikke ualmindeligt, at der i indhegninger til får og geder ligger gammelt byggeaffald eller redskaber, der p.t. ikke er i brug. Det skal vurderes, om dyrene har lidt skade, eller der er risiko for at dyrene kan komme til skade ved at opholde sig i indhegningen.

5.1.2 Adoptionsbokse

Fiksering af får, der skal adoptere lam, sker typisk i bokse ved, at fårets hoved fastholdes i en åbning i boksen, der spærres delvis, så hovedet ikke kan føres tilbage. Boksens side kan være af tremmer eller beklædt med plader. Opbinding af får med reb i en boks kan også ses. Fikseringen medfører, at fårene ikke kan vende sig og eventuelt ikke kan klø sig i hovedet eller på bagkroppen.

Det Veterinære Sundhedsråd har d. 6. januar 2009 udtalt sig om anvendelse af adoptionsbokse eller tilsvarende fikseringsmåder med det formål at overkomme et moderfårs modvilje mod at lade sig die af egne eller fremmede lam.

Sundhedsrådet finder, *”at under forudsætning af, at en fiksering af amme får er så kortvarig som muligt (maksimalt 3-5 dage) og med en samtidig tilsikring af, at fåret frit kan lægge sig, indtage foder og vand, samt med en sufficient overvågning af både amme får og lam, vil de i udtalelsen beskrevne metoder, uanset den derved påførte begrænsede grad af ulempe, være forsvarlige og omsorgsfulde overfor moder får og lam og være i overensstemmelse med anerkendte praktiske erfaringer i Danmark og i udlandet.”*

Figur 1: To typer adoptionsbokse til får, der umiddelbart lever op til Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse, idet fårene kan rejse og lægge sig, samt har adgang til foder og vand

5.1.3 Fodring og vanding

Vær opmærksom på, at udstyr til fodring og vanding skal være udformet eller installeret sådan, at der ikke er risiko for forurening af foder og vand eller risiko for indbyrdes rivalisering.

Hvis dyrenes foderstand f.eks. pga lang uld ikke umiddelbart kan bedømmes, eller hvis der er tegn på, at alle dyr ikke er fodret og vandet tilstrækkeligt, indfanges et eller flere dyr med henblik på huldvurdering. Hvis ulden er i dårlig forfatning, eller dyrene viser tegn på kløe, skal et eller flere dyr undersøges for ektoparasitter.

5.2 Håndtering og pasning af dyr

5.2.1 Syge og tilskadekomne dyr

. Ifølge § 5 i bekendtgørelse nr. 816¹ skal alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, omgående have en passende behandling. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal dyret enten aflives straks, eller også skal en dyrlæge konsulteres hurtigst muligt. Om fornødent skal syge eller tilskadekomne dyr isoleres i et passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt.

Typisk skal dyr med benproblemer eller prolaps, svækkede dyr og dyr med feber altid isoleres og have ekstra pleje og tilsyn, som del af en passende behandling.

Hvis der ved velfærdskontrollen konstateres dyr i besætningen med stærkt smertevoldende lidelser såsom benbrud, store sår eller traumer, eller der konstateres flere dyr i besætningen (generelt problem) med smertevoldende lidelser som lungebetændelse eller klov- og lemmelidelser, og besætningsejeren ikke har tilkaldt dyrlæge eller på anden måde forsøgt at afhjælpe dyrenes lidelser, er det efter FVST's vurdering grovere uforsvarlig behandling af dyr.

I [Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 4. marts 2004 om sygeafdeling til produktionsdyr](#) står følgende om den løbende evaluering af syge eller tilskadekomne dyr ... ” *I forbindelse med indsættelse af dyr i sygeafdeling stilles en så nøjagtig diagnose som muligt og der foretages behandling efter dyrlægens anvisning. Herved opnår man, at det syge dyr kan få en mere effektiv og skånsom behandling og sufficient efterbehandling, ligesom der kan foretages en omhyggelig inspektion. Hvis dyret ikke herved hurtigt udviser bedring, skal besætningsdyrlægen straks kontaktes, eller dyret skal aflives. Dyr med kronisk invaliderende lidelser skal straks aflives.* ”

Det Veterinære Sundhedsråd har i samme udtalelse sagt følgende om isolering af syge dyr ”... *Rådet finder det fornødent at udtage et dyr af flokken og anbringe det i sygeafdeling, når dyret på grund af sin tilstand er svækket i forhold til de andre dyr og således ikke kan klare sig i konkurrencen med disse. Vurderingen heraf er konkret for hvert enkelt dyr.* ”

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, at enhver, der holder dyr, skal føre dagligt tilsyn med dyret, undtaget dyr på græs, der skal tilses jævnlige (§ 9, stk. 2). Ved (de daglige) tilsyn skal ejeren således tilse hvert enkelt dyr og agere, hvis der ses dyr, der er syge eller skadede. Der skal altså foretages en vurdering af, om dyret skal behandles, bør isoleres fra de andre dyr, skal tilses af en dyrlæge, eller om dyret skal aflives. Denne vurdering af de syge eller tilskadekomne dyr skal foretages ved alle tilsyn, også af de dyr, der allerede er isoleret og under observation og / eller behandling.

Med hensyn til, hvad der skal forstås som jævnlige tilsyn, vil det bero på en konkret vurdering, idet der kan være perioder, hvor hyppige tilsyn er påkrævet. Det Veterinære Sundhedsråd har udtalt, at man ikke finder det muligt at drage omsorg for samt at sikre dyr bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe ved kun at tilse det ugentligt.

---

¹ Bek. nr. 816 af 15. juni 2023 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af visse landbrugsdyr

Som det fremgår nedenfor finder Rådet, at udegående får om vinteren, som ikke har adgang til læskur eller bygning eller naturlige forhold, der yder en høj grad af beskyttelse mod vejr og vind, bør tilses dagligt.

5.2.2 Udegående dyr

Af "[Fællesudtalelse om hold af dyr der går ude hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr](#)" fra Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråd af 8. november 2012 fremgår følgende:

"Alle dyr, der er udegående hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal sikres mod vejr og vind ved at være forberedt på at skulle være udegående. Dyrene skal således være tilvænnet til at gå ude, skal have udviklet et kraftigt og tæt hårlag eller en tæt fjerdragt, og de skal være ved godt huld og de skal tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. Der skal hele tiden være adgang til frisk drikkevand.

De arealer, som dyr, der er udegående hele døgnet, opholder sig på i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal i størrelsen være afpasset efter antallet af dyr samt være så store, at der altid er græsdekke arealer, som dyrene ikke har trådt op. Det skal sikres, at foderpladser og vandingssteder er placeret i en sådan afstand fra dyrenes hvileområde, at arealet mellem disse kan holdes græsdekket."

Specifikt mht. får fremgår nedenstående af Fællesudtalelsen:

"For så vidt angår får skal det særligt bemærkes, at det med baggrund i den nuværende viden er Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråds opfattelse, at får generelt er særligt hårdføre. Det er derfor rådernes opfattelse, at kravet om læskur eller bygning samt de ovenfor under punkt 1 nævnte "naturlige forhold" ikke bør gælde for får, såfremt disse tilses dagligt og dyrene i øvrigt er tilvænnet som beskrevet ovenfor."

Får er således ikke omfattet af de specifikke retningslinjer, der er angivet i Fællesudtalelsen. Dyrevelfærdsloven, §§ 2 og 3 samt § 18, stk. 1, 3. punktum, ifølge hvilken dyr skal sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, gælder stadig for får. Dette gælder både i forhold til vinter- og sommervejr. Vær derfor også opmærksom på, om dyrene om sommeren har mulighed for at finde skygge etc.

Mht adgang til drikkevand bør der være særlig opmærksomhed på varmt vejr og sårbare grupper som unge eller diegivende dyr. Udegående får, hvis eneste mulighed for at få vand er at spise sne, er efter FVST's vurdering ikke behandlet forsvarligt i overensstemmelse med deres behov.

Se i øvrigt Fødevarestyrelsens hjemmeside vedr. [udegående dyr](#).

5.2.3 Klipping

Der er ikke faste bestemmelser vedrørende klipping af får. Fårene i de fleste besætninger i Danmark klippes en-to gange årligt, hvilket også anbefales af mange. Der er dog ikke i Danmark krav om, at klipping skal ske mindst årligt. Det bør vurderes, om fårene har så lang uld, at deres bevægelser er hæmmet.

5.3 Operative indgreb

5.3.1 Afhorning

Afhorning af får og geder må kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse². Afhorning af dyr ved brug af ætsende stoffer, gummibånd, elastrator og lignende er forbudt³.

5.3.2 Kastration

Dyr må kun kastreres, hvis dyret er bedøvet inden kastrationen foretages. Lam og kid kan kastreres af producenten under anvendelse af klemning og elastrator i kombination, hvis det sker indenfor dyrets første 4 leveuger, og dyrlægen inden kastrationen har lagt lokalbedøvelse på dyret⁴.

Kastration af lam, der ikke forinden er lokalbedøvet af dyrlægen, er efter FVST's vurdering som hovedregel groft uforsvarlig behandling af dyr.

5.3.3 Halekupering

Dyr må kun halekuperes, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn⁵. Dyret skal som udgangspunkt bedøves inden halekupering foretages. Producenten må dog foretage halekupering af lam ved anvendelse af elastrator indenfor lammets 2. – 7. levedøgn, uden at lammet er bedøvet⁶. Den tilbageværende halestump skal kunne dække anus og vulva.

5.4 Aflivning

Dyr der skal aflives, må ikke bedøves, hvis der ikke er mulighed for afblødning umiddelbart herefter. Ved bedøvelse med boltpistol skal instrumentet anbringes således, at boltten drives ind i hjernen. Hos får og geder må indskuddet placeres i nakken, hvis hornene forhindrer, at indskuddet placeres i panden. Indskuddet skal placeres lige bag hornene med retning mod munden, og afblødningen skal begynde senest 15 sekunder efter, at skuddet er affyret.

5.5 Optegnelser

Det konstateres jævnligt ved velfærdskontrollen i fåre- og gedebesætninger, at besætningsejeren ikke fører optegnelser over medicinsk behandling eller antallet af døde dyr, der konstateres ved hvert tilsyn.

---

² § 7 i bek. nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyrearter

³ § 8 i bek. nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyrearter

⁴ § 6 i bek. nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyrearter

⁵ § 2 i bek. nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyrearter

⁶ § 3 i bek. nr. 631 af 31. maj 2023 om halekupering, kastration og afhorning af visse dyrearter

I henhold til § 6 i bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af visse landbrugsdyr skal enhver, der holder dyr, sikre sig, at der føres optegnelser over medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som måtte være blevet konstateret i forbindelse med hvert enkelt tilsyn.

Det fremgår endvidere, at optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år.

Da det ifølge veterinærlægemiddelforordningens art. 108 er et krav, at optegnelser over anvendt medicin skal opbevares i mindst 5 år, gælder opbevaringskravet på 3 år kun for optegnelser over døde dyr, mens optegnelser over medicinsk behandling skal opbevares i mindst 5 år.

Mangelfulde optegnelser, manglende opbevaring i den krævede tidsperiode eller helt manglende optegnelser vil være en overtrædelse af bestemmelserne om optegnelser.

Der laves en stikprøve af optegnelserne for det sidste år. Er optegnelserne mangelfulde, kan stikprøven udvides, evt. til også at omfatte tidligere år.

5.5.1 Medicinoptegnelser

Optegnelserne skal være læselige, så dyrlægen og myndighederne uden besvær kan orientere sig om, hvilke behandlinger der er foretaget.

Formålet med optegnelserne er for det første at dokumentere, at tilbageholdelsestiderne er overholdt og medvirke til, at der markedsføres dyr uden medicinrester. Dernæst er det afgørende, at den besætningsansvarlige til enhver tid er i stand til at redegøre for hvilke lægemidler, dyrene er behandlet med, og at det er sket i overensstemmelse med dyrlægens anvisninger. Endelig er det vigtigt, at både den besætningsansvarlige og dyrlægen har et overblik over omfanget af sygdomme og behandlinger i besætningen, for på den baggrund at kunne prioritere og målrette indsatsen for at forbedre sundhedstilstanden i besætningen og reducere medicinforbruget.

Krav til dyreejeres optegnelser over anvendte lægemidler til dyr bestemt til fødevareproduktion fremgår af veterinærlægemiddelforordningens artikel 108. Kravet om optegnelser for anvendte lægemidler til fødevareproducerende dyr gælder alle anvendte lægemidler, dvs. også anvendelse af receptpligtige lægemidler til udvortes brug som f.eks. salver og spray, samt anvendelse af sera, vacciner og håndkøbslægemidler som v-mærkede jern- og vitaminpræparater. For så vidt angår receptpligtige lægemidler skal besætningsejeren opbevare en kopi af dyrlægerecepten i de tilfælde, hvor der ikke er krav om, at dyrlægen udleverer en anvisning. Det drejer sig om receptpligtige lægemidler, der er godkendt til forebyggende anvendelse undtagen antimikrobielle lægemidler, f.eks. vacciner.

Der skal føres optegnelser over flg.:

- dato for første indgivelse af lægemidlet til dyrene
- lægemidlets navn
- den indgivne mængde af lægemidlet

- leverandørens navn eller firmanavn og faste adresse eller registrerede forretningssted
- dokumentation for erhvervelsen af de lægemidler, der anvendes
- identifikation af det/de behandlede dyr eller grupper af dyr
- den ordinerende dyrlæges navn og kontaktoplysninger, hvis det er relevant
- tilbageholdelsestid – også hvis en sådan er nul
- behandlingens varighed.

Optegnelserne skal være tilgængelige for myndighederne med henblik på kontrol i mindst fem år. Der er ikke krav til, hvordan medicinoptegnelserne skal se ud, og hvis de oplysninger, der skal registreres allerede foreligger på en kopi af dyrlægerecepten eller i et register på bedriften, behøver de ikke at blive registreret særskilt.

Der skal kun føres optegnelser ved behandlingens indledning, men med tydelig angivelse af behandlingens længde. Hvis behandlingen afbrydes, f.eks. som følge af skift i lægemiddel på baggrund af laboratoriesvar eller aflivning af dyret, skal dette også registreres med præcisering af, hvor længe den oprindeligt indledte behandling varede.

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at forordningens artikel 108 skal tolkes sådan, at optegnelserne skal føres på datoen for behandlingens indledning. Baggrunden for kravet om registrering af anvendte lægemidler er bl.a. hensynet til fødevarerisikoen. Hvis optegnelserne ikke føres samme dag, som behandlingen indledes, kan det udgøre en risiko for fødevarerisikoen i forbindelse med overholdelse af en evt. tilbageholdelsestid.

5.5.2 Optegnelser over døde dyr

Kravet indebærer, at den besætningsansvarlige skal føre optegnelser over antallet af døde dyr, som konstateres i forbindelse med det eller de daglige tilsyn.

Det er hensigten at sikre, at den besætningsansvarlige bliver opmærksom på stigning i dødeligheden, som kan tyde på problemer med dyrenes sundhedstilstand og dermed også deres velfærd.

Alle dyr, som konstateres døde, skal indgå i optegnelserne, herunder lam og kid.

Kravet opfyldes ikke ved fremvisning af DAKA-liste, idet det netop er hensigten at følge dødeligheden dagligt.

5.6 Årligt dyrlægetilsyn i erhvervsmæssige dyrehold

I henhold til dyrevelfærdslovens § 9, stk. 3 skal enhver, der erhvervsmæssigt holder dyr, sørge for, at dyreholdet tilses af en dyrlæge mindst én gang årligt. Da fåre- og gedebesætninger ofte er mindre hobbyhold, skal der ved velfærdskontrollen foretages en vurdering af, dels hvorvidt den aktuelle besætning er et erhvervsmæssigt dyrehold, og dels om dyrlægen kan siges at have tilset det aktuelle dyrehold indenfor det sidste år.

Der er ikke i veterinærlovgivningen en præcis definition af, hvad der skal anses som erhvervsmæssigt dyrehold. I miljølovgivningen⁷ er der derimod angivet grænser for, hvor mange dyr et dyrehold højst må bestå af for at blive betragtet som ikke-erhvervsmæssigt i relation til miljøreguleringen. Ved et ikke-erhvervsmæssigt fåre- eller gedehold forstås efter denne lovgivning et dyrehold, der ikke overskrider ti moderfår eller modergedes med lam/kid (op til 12 måneder).

Der skal altid ske en konkret vurdering af dyreholdet, hvor der især skal lægges vægt på, om dyreholdet er forbundet med økonomiske transaktioner af en karakter, som indebærer, at det må betragtes som erhvervsmæssigt. Den konkrete vurdering kan således indebære, at dyrehold, som er mindre end de ovenfor angivne, vurderes som erhvervsmæssige, eller omvendt, at større dyrehold har en karakter, der betinger, at de ikke anses for erhvervsmæssige.

Forpligtelsen til at sikre et årligt dyrlægetilsyn i erhvervsmæssige dyrehold påhviler den besætningsansvarlige. Såfremt dyrlægen kommer jævnligt i besætningen, og man med rimelighed kan sige, at hele dyreholdet er blevet gennemgået (tilset) i løbet af et år, er det ikke nødvendigt at dyrlægen kommer på et ekstraordinært tilsyn i besætningen for at opfylde kravet om årligt dyrlægetilsyn.

Omvendt vil kravet om årligt dyrlægetilsyn typisk ikke være opfyldt, hvis dyrlægen i løbet af et år kun har tilset en del af besætningen. Eksempelvis vil kravet om årligt dyrlægetilsyn i en fårebesætning efter FVST's vurdering typisk ikke være opfyldt, såfremt dyrlægen har været tilkaldt til et enkelt får med læmme problemer.

Det bemærkes, at kravet ikke indebærer, at samtlige relevante velfærdsbestemmelser skal gennemgås af dyrlægen.

5.6.1 Dokumentation

Med hensyn til kravet om dokumentation for årligt dyrlægetilsyn, jf. Dyrevelfærdslovens § 9, stk. 3, er der ikke noget formkrav, så en troværdig dokumentation af enhver udformning må accepteres. Det kan f.eks. være en faktura, en besøgsrapport, eller dyrlægens (evt. mundtlige) bekræftelse af, at have tilset besætningen i et rimeligt omfang inden for det sidste år.

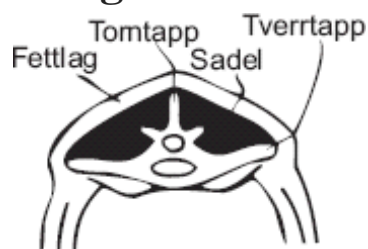
---

⁷ Bek. nr. 844 af 23. juni 2017 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bilag 1

Vurdering af DyreBaserede VelfærdsIndikatorer (DBVI)

Gradering huld, får og lam

Grøn – godt huld	Gul	Rød – for mager
<p>Klasse 3: Torntappene er bløde og afrundede og knoglerne kan kun føles ved tryk. Tværtappene er dækket af et fedtlag. Man skal presse hårdt med fingrene for at mærke knoglerne. Rygmusklen (saddlen) er veludviklet med et middel fedtlag.</p> <p>Klasse 4: Torntappene kan lige føles som en fast linje mellem de fedtdækkede rygmuskler. Enderne af tværtappene kan ikke føles.</p>	<p>Klasse 2: Torntappene er fremtrædende, men afrundede og kan føles som forhøjninger. Tværtappene er også afrundede, men det er muligt at få fingrene ind under dem. Rygmusklen (saddlen) er dækket af et tyndt lag fedt.</p>	<p>Klasse 1: Tvær- og torntappe er skarpe og fingrene kan let trykkes ind under tværtappene. Man kan let mærke hver enkelt tværtap. Rygmusklen (saddlen) er tynd og uden fedt.</p>
<p>Klasse 5: Torntappene kan ikke mærkes selv ved tryk. Rygmusklen (saddlen) er veludviklet med et tykt fedtlag over.</p>		

Modified from Fernandez, <https://www.uaex.edu/publications/pdf/FSA-9610.pdf>

Gradering beskidte dyr, får og lam

Grøn ren	Grøn - kun let snavset	Gul – noget beskidt	Rød – meget beskidt
<p>Ikke eller kun minimalt med møg.</p>	<p>Områder mindre end en håndflade med frisk eller tørt overfladisk møg.</p>	<p>Område med møg større end en håndflade på bagparten, men ikke tilsmudsning af bugen. Ingen eller højst 2 cm i diameter påvirkning af huden med rødme. Ikke dyberegående hudreaktion.</p>	<p>En eller flere af følgende:</p> <p>Fastsiddende møg større end en håndflade på bug og bagpart med påvirkning af uldens isoleringsevne.</p> <p>Klumper af indtørret møg > 5 cm i diameter i ulden på bagparten.</p> <p>Partier større end en håndflade med rødme i huden.</p>
			
			

Haltfri	Ret upåvirket	Let halt	Udtalt halt
<p>Dyret går normalt og tager ligeligt støtte på alle fire ben.</p>	<p>Dyret er let halt på et enkelt ben men tager lige lange eller næsten lige lange skridt med alle fire ben. Eventuelt forvoksede klove, som ikke påvirker gangen.</p>	<p>Dyret nikker tydeligt under gang, men belaster alle fire ben, når det står. Eventuelt trippen, mens dyret står (kan være ondartet klovsyge). Rejser og lægger sig ret ubesværet. Forvoksede klove, som påvirker gangen.</p>	<p>Dyret nikker kraftigt under gang, aflaster et eller flere ben når det står. Ligger typisk meget, har besvær med at rejse og eller lægge sig. Får, der græsser på forknæene.</p>
			

Ektoparasitter

Undersøgelse af får for ektoparasitter:

Fåret fikseres, så der er ro. Ulden på bageste del af ryggen deles flere steder, så det er muligt at inspicere huden. Enkelte lus vil på hvide får ses som små (1-2 mm lange), lidt mørke partikler, der bevæger sig mellem de enkelte hår i ulden.

Voldsomme luseangreb vil føre til udbredt kløe og eventuelt uldtab. Mindre udtalte luseangreb kan være til væsentlig ulempe for fårene. Mere udbredte angreb kan medføre, at fåret i forsøg på at klø sig kommer til at ligge på ryggen uden at være i stand til selv at komme op igen. Er der uldtab, skal der behandles, og der skal følges op på, om behandlingen virker.

Grøn	Gul	Rød
Dyret har ingen utøj	Mindre udtalt angreb af utøj – hvor flere af dyrene klør sig. Ingen påvirkning af ulden.	Udtalt angreb af utøj – hårtab og påvirket almenbefindende
	<p>Pelslus (<i>Damalinia ovis</i>) ca. 2 mm. Den mest almindelige.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=8W50p1lbwkg</p> <p>Luseflue (<i>Melophagus ovinus</i>) ca. 8 mm</p> 	

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri